

VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAPSBELEID

ADVIES BETREFFENDE HET VOORONTWERP VAN DECREET
HOUDENDE DE OPRICHTING VAN DE
VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK,
HET V.I.T.O.

ADVIES BETREFFENDE HET VOORONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE OPRICHTING VAN DE VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK, HET V.I.T.O.

INLEIDING.

Het voorliggende voorontwerp van decreet heeft als bedoeling het wettelijk kader te creëren waarbinnen het naar het Vlaams Gewest overgedragen gedeelte van het nationale SCK moet functioneren.

De memorie van toelichting geeft een goede beschrijving van de wordingsgeschiedenis, duidelijkheid betreffende het technisch en sociaal passief en een perspectief voor de rol van de nieuwe Instelling.

Het voorontwerp van decreet legt het doel en werkingsgebied van de Instelling vast, alsook zijn relatieve autonomie, de controle door de Vlaamse Executieve, en de overgangsmodaliteiten voor het personeel.

Het voorontwerp van decreet is onduidelijk wat betreft de beoogde finale doelstellingen. Er zijn twee opties mogelijk:

- Wil men een onderzoekinstelling, waar de navorsers zelf in hoge mate hun onderzoeksthema's bepalen - uiteraard na peer review -, en die op basis van de aldus verworven deskundigheid ook kan meedingen naar Europese contracten, N.F.W.O.-fondsen e.d., en subsidiair opdrachten kan uitvoeren voor de Vlaamse Gemeenschap. Een dergelijke instelling kan uiteraard contractonderzoek verrichten, maar de basis blijft een jaarlijkse dotatie.
- Wenst men een onderzoekinstelling, die zelf zoekt naar onderzoeksopdrachten, met resultaatsverbintenis, zowel op de overheidsmarkt als in de private sector. De winst, verwezenlijkt in hoofde van deze contracten, wordt gebruikt om bij middel van eigen onderzoek de aanwezige expertise te verhogen. Een dergelijke instelling moet om leefbaar te zijn met een ruim aanvangskapitaal kunnen starten.

De financieringswijze, dotatie of financiering op basis van projecten en opdrachten, is uiteraard gekoppeld aan de gekozen doelstellingen.

De niet-nucleaire activiteiten in het SCK zijn door een recente reorganisatie voorlopig ingedeeld in vier domeinen:

- Biologie;
- Leefmilieu, inclusief energie en biotechnologie;
- Materialen;
- Technologie, inclusief ruimtevaart.

Er is meer duidelijkheid nodig over de wijze waarop de drie domeinen (Grondstoffen, Energie en Leefmilieu), bepaald in het voorontwerp van decreet de bestaande onderzoekstructuur zullen overkoepelen en hoe men de sterke punten (o.a. radiobiologie) zal kunnen behouden. Het huidige SCK

doet o.m. ontwikkelingswerk op materialen en niet op grondstoffen; het onderzoek op het vlak van energie is op vandaag een beperkt onderdeel van de onderzoeksactiviteit van de Instelling.

De onderzoeksdoelstelling is zeer breed gedefinieerd, en omvat naast een strikt wetenschappelijke component aanverwante technische en maatschappelijke aspecten. Gezien de reeds breed gedefinieerde onderzoeksdomeinen kan de Instelling in feite maatschappelijk onderzoek op zeer brede schaal verrichten.

Het principe van geïntegreerd onderzoek heeft onbetwistbaar zijn voordelen. Het sociaal onderzoek kan echter bij voorkeur uitbesteed worden aan meer gespecialiseerde onderzoekskernen in universiteiten en instellingen, zoals S.T.V. Het opbouwen van te brede eigen expertise op dit vlak kan naar een versnippering van middelen leiden.

In art. 3 punt 5. wordt als één van de doelstellingen van de Instelling bepaald, het beschermen en valoriseren van kennis en onderzoeksresultaten langs de meest geëigende weg. Art. 4 legt vervolgens beperkingen op voor deze geëigende weg. Dit is een contradictie en een beknotting van de autonomie van de Instelling. Dit sluit niet uit dat de Instelling zich bij voorkeur zou wenden tot de voor dat doel opgerichte Vlaamse Instellingen. Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de beperking in art. 4 § 3, waardoor de Instelling geen participaties kan nemen in ondernemingen en geen ondernemingen kan oprichten. Dit is in strijd met de praktijk van de innovatiegenootschappen. Deze worden opgericht, vertrekkend van op de markt te valoriseren ideeën of processen. De know-how wordt in de vennootschap ingebracht als kapitaalsinbreng. Juist het feit dat de aanbrenger van ideeën eveneens participeert - en dus risico's neemt - geeft vertrouwen aan de overige potentiële geldschieters.

In art. 7 wordt een startkapitaal voorzien. Het aangegeven bedrag is duidelijk veel te laag.

Indien men het principe van een dubbele top met een voltijdse voorzitter en een directeur-generaal aanhoudt, is het aangewezen vooraf een duidelijke bevoegdheidsafbakening vast te leggen.

Ook lijkt een nadere precisering noodzakelijk betreffende de wijze waarop de Raad van Bestuur wordt samengesteld.

Bij het principe om de hoogste kaderfuncties slechts voor 6 jaar toe te wijzen, dient echter vooraf vastgesteld te worden onder welke voorwaarden de herbenoeming kan en moet plaatsvinden, dit om politieke willekeur te vermijden.

AANBEVELINGEN

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid brengt gunstig advies uit omtrent de volgende elementen:

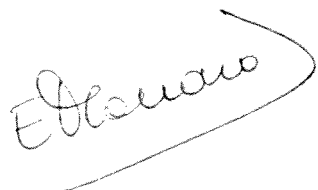
- het overnemen in één enkele Instelling van alle activiteiten niet verbonden met de nucleaire splijtstofcyclus van het vroegere SCK;
- het principe van geïntegreerd wetenschappelijk, technologisch, socio-economisch onderzoek;
- de verregaande autonomie, die aan de Instelling wordt toegekend;
- de aanstelling voor beperkte duur in de topfuncties;
- de begeleiding van de activiteiten van de Instelling door een onafhankelijk wetenschappelijk adviesorgaan.

De V.R.W.B. wenst daarbij de volgende opmerkingen te maken:

1. In verband met de gekozen rechtsvorm is een nadere omschrijving van de doelstellingen en daaraan gekoppeld van de werking- en financieringswijze gewenst.
De Raad is voorstander van een financiering van de Instelling op basis van opdrachten en projecten. De onderzoeksinstelling gaat ook zelf op zoek naar onderzoeksopdrachten. Uiteraard dient een overgangperiode te worden voorzien; tijdens deze overgangperiode moet in een beheersovereenkomst worden voorzien, die de toegewezen middelen, de te vervullen taken, de rechten en plichten van de Instelling vastlegt.
2. Wat betreft de vastgelegde onderzoeksdomeinen dient men maximaal rekening te houden met de sterke punten van de bestaande onderzoeksgroepen. De hoogstaande wetenschappelijke activiteiten in internationaal verband van het regionale deel van het S.C.K., i.h.b. de afdeling biologie inclusief de radiobiologie, dienen zeker te worden gevrijwaard.
3. Een Instelling die hoofdzakelijk natuurwetenschappelijk werk verricht, is niet de meest geschikte plaats om ook expertise op te bouwen op het vlak van sociaal onderzoek. Een organieke verbinding met universitaire en andere gespecialiseerde onderzoekscentra in maatschappelijke domeinen is aangewezen.
4. De tegenstelling tussen de bepalingen van art. 3 punt 5 en deze van art.4 dient opgeheven te worden, waarbij gepleit wordt voor een voldoende vrijheid voor de Instelling om de geëigende weg voor het beschermen en valoriseren van kennis en onderzoeksresultaten zelf te bepalen, waarbij zij bij voorkeur beroep doet op de eigen Vlaamse Instellingen.
In het bijzonder wordt betreurd de absolute beperking op het vlak van

oprichten van ondernemingen. Het betekent een rem op het commercieel valoriseren van de know-how. Beperkingen wat betreft omvang en duur van participatie zijn meer aangewezen.

5. Om conflicten te vermijden lijkt een voorafgaande bevoegdheidsafbakening tussen voorzitter en directeur-generaal noodzakelijk.
6. De herbenoeming van de topkaders dient te gebeuren volgens een strikte procedure op basis van kwaliteitscriteria.
7. Een nadere precisering betreffende de samenstelling van de Raad van Bestuur is aangewezen.
8. In de wetenschappelijke adviesorganen moet de inbreng van de universiteiten gegarandeerd worden.
Daarnaast zou het goed zijn dat de Vlaamse Executieve periodiek een externe wetenschappelijke evaluatie laat uitvoeren.

Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris VRWB

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter VRWB